

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจพฤติกรรมผู้บริหารห้องสมุดกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวม 14 สถาบัน ในบทนี้จะได้อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะกล่าวถึงกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ ทั้งที่มีตำแหน่งบรรณารักษ์และตำแหน่งอาจารย์ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในห้องสมุดกลาง หรือห้องสมุดวิทยาเขตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวม 14 แห่ง โดยผู้วิจัยได้รายชื่อผู้บริหารห้องสมุดจาก "รายนามผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา" ซึ่งจัดทำโดยคณะผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2529 และได้รายชื่อและจำนวนของบรรณารักษ์จากบัญชีถือจ่ายเงินเดือนข้าราชการทบวงมหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2528 รวม 300 คน รวมเป็นประชากรที่ศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 329 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้บริหารและบรรณารักษ์ที่ใช้เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษา	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนบรรณารักษ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	21
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2	23
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1	22
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	23
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	2	33
มหาวิทยาลัยมหิดล	2	11
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2	30
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	8	43
มหาวิทยาลัยศิลปากร	2	22
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2	11
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1	16
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	1	2
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	3	12
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	1	26
รวม	29	300

จำนวนประชากรที่ศึกษาเป็นผู้บริหารห้องสมุด 29 คน และบรรณารักษ์ 300 คน
รวมประชากรที่ศึกษาทั้งสิ้น 329 คน *

*ที่มา : บัญชีถือจ่ายปี พ.ศ. 2528 ของทบวงมหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารห้องสมุด มี 2 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหารห้องสมุด ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน สถานภาพผู้บริหารห้องสมุด (สาย ก. ข. หรือ ค.) สถานภาพห้องสมุด (แผนก กอง สำนัก) ระบบการบริหารห้องสมุด (รวมอำนาจ หรือกระจายอำนาจ) ระดับการศึกษาสูงสุดที่เปิดสอน ลักษณะการเรียนการสอนของสถาบัน (มหาวิทยาลัย-เปิดหรือมหาวิทยาลัยปิด)

- ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ชื่อว่า Leader Behavior Description Questionnaire (LBDQ) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้บริหารห้องสมุดประเมินพฤติกรรมผู้นำของตัวเอง

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ มี 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของบรรณารักษ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด สถานภาพบรรณารักษ์ (สาย ก. ข. หรือ ค.)

- ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ชื่อว่า Leader Behavior Description Questionnaire (LBDQ) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ให้บรรณารักษ์ประเมินพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารห้องสมุด

- ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg ประกอบด้วยปัจจัยกระตุ้น (Motivative Factors) และปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors)

วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหาร พฤติกรรมผู้นำ ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คำบรรยายเกี่ยวกับหลักวิชาและทฤษฎีต่าง ๆ ในด้านการบริหาร การบริหารงาน-

ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จากบทความในวารสาร รายงานการวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามเนื้อหา

2. ศึกษาแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ชื่อว่า Leader Behavior Description Questionnaire หรือเรียกโดยย่อว่า LBDQ ซึ่ง วิจิตร ธีระกุล ได้แปล เรียบเรียง และดัดแปลงไว้ รวมทั้งศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แบบสอบถามจากงานวิจัยของ วิรัช วิเศษสุวรรณ (2521) และเทศ แก้วกสิกรรม (2527)

3. ศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจของเฮอรัชเบอร์ก และศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ของ สุรชาติ สังข์รุ่ง (2520) วิรัช วิเศษสุวรรณ (2521) และเทศ แก้วกสิกรรม (2527)

4. สร้างแบบสอบถาม 2 ชุดคือ ชุดหนึ่งสำหรับผู้บริหารห้องสมุด ซึ่งมี 2 ตอน อีกชุดหนึ่งสำหรับบรรณารักษ์ ซึ่งมี 3 ตอน

แบบสอบถามทั้งสองชุดสำหรับผู้บริหารห้องสมุด และบรรณารักษ์นี้ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารห้องสมุดด้านมุ่งกิจสัมพันธ์ และด้านมุ่งงาน กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 แบบสอบถามสำหรับประเมินพฤติกรรมผู้บริหารห้องสมุด ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ชื่อว่า แบบสอบถามพรรณาพฤติกรรมผู้นำ (Leader Behavior Description Questionnaire) หรือเรียกโดยย่อว่า LEDQ ซึ่ง วิจิตร ธีระกุล (2518: 20-21) ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยไว้ โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้เหมาะสม ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นมาตราการจัดอันดับ (Rating Scale) 5 ตัวเลือก มีทั้งหมด 40 ข้อ เป็นข้อที่ใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งกิจสัมพันธ์ 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 3 6 8 12 13 18 20 21 23 26 28 31 34 38 และสำหรับประเมินพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งงานอีก 15 ข้อ ได้แก่ข้อ 2 4 7 9 11 14 16 17 22 24 27 29 32 35 39 ส่วนที่เหลืออีก 10 ข้อ ได้แก่ข้อ 5 10 15 19 25 30 33 36 37 40 นั้น ใส่ไว้เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนแบบสอบถามสูงเท่านั้น และไม่นำไปคิดคะแนนแปลผลในการวิจัยแต่ประการใด แบบสอบถามสำหรับประเมินพฤติกรรมผู้บริหารห้องสมุดนี้ ทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์จะได้ทำเหมือน ๆ กัน

แบบสอบถามนี้ได้มีการทดสอบความเชื่อมั่นจากแบบสอบถาม โดยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา ของพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งกิจสัมพันธ์ และด้านมุ่งงานได้ .93 และ .86 ตามลำดับ (Halpin 1968: 88) สำหรับประเทศไทย วิรัช วิเศษสุวรรณ (2521: 26) ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่นของพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งงาน ได้ความเชื่อมั่น .86 และ .87 ตามลำดับ ซึ่งนับได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราการจัดอันดับ โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้บริหารห้องสมุดปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย
- 2 หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้บริหารห้องสมุดปฏิบัติน้อย
- 3 หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้บริหารห้องสมุดปฏิบัติปานกลาง
- 4 หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้บริหารห้องสมุดปฏิบัติมาก
- 5 หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้บริหารห้องสมุดปฏิบัติมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนของทุกข้อมีดังนี้ มากที่สุด = 5, มาก = 4, ปานกลาง = 3, น้อย = 2 และน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย = 1 ยกเว้นข้อ 9 12 15 18 20 30 และ 36 ให้คะแนนกลับกันคือ มากที่สุด = 1, มาก = 2, ปานกลาง = 3, น้อย = 4, น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย = 5

4.2 แบบสอบถามสำหรับประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยศึกษาจากทฤษฎีแรงจูงใจของเฮอรัชเบอร์ก (Herzberg, Mausner and Snyderman 1959: 113-115) และจากแบบสอบถามของ สุรชาติ สังข์รุ่ง (2520), วิรัช วิเศษสุวรรณ (2521) และ เทศ แก้ววสิกรรม (2527) ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้มีการหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยอาศัยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น .88 โดย เทศ แก้ววสิกรรม (2527) และได้ .91 โดย สุรชาติ สังข์รุ่ง (2520) ซึ่งนับได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง หลังจากศึกษาอย่างละเอียดแล้วได้ปรับปรุงแบบสอบถามสำหรับประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานดังกล่าว โดยถือเอาปัจจัยความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจของเฮอรัชเบอร์ก จำนวน 16 ปัจจัย มาสร้างเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ปัจจัยกระตุ้น (Motivative Factors) มี 5 ปัจจัยคือ

1. ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล มี 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 และ 30
2. การได้รับการยอมรับนับถือ มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 2 16 31
3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มี 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 3 และ 17
4. ความรับผิดชอบ มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 4 18 33
5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 5 19 36

ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factors) มี 11 ปัจจัยคือ

1. เงินเดือน มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 6 20 35
2. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 7 21 34
3. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มี 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 9
4. สถานะของอาชีพ มี 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 8 และ 37
5. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 23 38 42
6. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 10 24 39
7. วิธีการปกครองบังคับบัญชา มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 11 12 25
8. นโยบายและการบริหารงานของหน่วยงาน มี 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 26 27 40 41
9. สภาพการทำงาน มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 15 29 44
10. ความเป็นอยู่ส่วนตัว มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 14 28 43
11. ความมั่นคงในงาน มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 13 22 32

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราการจกัอันดับ โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
พิจารณา ดังนี้

- 1 หมายถึงบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย
- 2 หมายถึงบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อย
- 3 หมายถึงบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานปานกลาง
- 4 หมายถึงบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก
- 5 หมายถึงบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนของทุกข้อมีดังนี้ มากที่สุด = 5, มาก = 4, ปานกลาง = 3,
น้อย = 2, และน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย = 1 ยกเว้นข้อ 28 32 และ 42 ให้คะแนนกลับกัน
คือ มากที่สุด = 1, มาก = 2, ปานกลาง = 3, น้อย = 4, และน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย = 5

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อ
ให้ข้อคำถามครอบคลุมพฤติกรรมผู้บริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ใน
ทุกด้าน และเพื่อข้อข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่าง ๆ

6. นำข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่าง ๆ มาสร้างเป็นแบบสอบถามใหม่
ที่ใช้กับการวิจัยในครั้งนี้ และนำไปแจกแก่ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์

7. นำแบบสอบถามที่ไ้รับกลับคืนมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ของทั้งสองชุดไปทดสอบ
เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยอาศัยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Reliability Coefficients)
ไ้หาค่าความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้บริหารห้องสมุด คานมุงกิจสัมพันธ์และคานมุงงาน
ของผู้บริหารและบรรณารักษ์เท่ากับ .96 และ .95 ตามลำดับ คาค่าความเชื่อมั่นจากแบบสอบถาม
วัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์เท่ากับ .94 และไ้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบ-
ถามวัดพฤติกรรมผู้บริหารห้องสมุดกับคาค่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์หึ่งชุดเท่ากับ .97
ซึ่งนับได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

เกณฑ์การวิเคราะห์

นำคะแนนที่คำนวณได้มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์
พฤติกรรมผู้บริหารและเกณฑ์การแบ่งระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ดังนี้คือ

1. เกณฑ์วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริหาร

1.1 พฤติกรรมด้านมุ่งกิจสัมพันธ์

ได้คะแนน 18 - 37 คะแนน หมายความว่ามีความมุ่งกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือผู้บริหารห้องสมุดเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานเลย เมินเฉยต่อผู้ร่วมงาน ทำตนเป็นนายเต็มที่ไม่ให้ความไว้วางใจหรือไม่ให้ความนับถือเท่าที่ควร ผู้บริหารควรปรับปรุงตัวเองในเรื่องนี้ให้มาก ผู้ร่วมงานจึงจะสบายใจและทำงานได้ดีขึ้น ถ้าผู้บริหารไม่ปรับปรุงตัวเองเลย ก็จะได้ชื่อว่าเป็นนักบริหารที่เผด็จการ และไม่มีผู้ใดรักใคร่นับถือ

ได้คะแนน 38 - 56 คะแนน หมายความว่ามีความมุ่งกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือผู้บริหารห้องสมุดมีมนุษยสัมพันธ์ใช้ได้ ให้ความไว้วางใจและการยอมรับ - นับถือแก่ผู้ร่วมงานพอสมควร ถ้าผู้บริหารพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์ให้มีความจริงใจ สนับสนุน เห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงานให้ความอบอุ่นมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ผู้บริหารก็จะได้เป็นนักบริหารชั้นยอดอันเป็นที่รักและนับถือของผู้ร่วมงานตลอดไป

ได้คะแนน 57 - 75 คะแนน หมายความว่ามีความมุ่งกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กล่าวคือผู้บริหารห้องสมุดเป็นนักบริหารที่มีน้ำใจไมตรีที่ดี ผู้ร่วมงานรักใคร่และอบอุ่นเมื่อได้ทำงานร่วมกัน เพราะผู้ร่วมงานจะได้รับการยอมรับนับถือและได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารเป็นอย่างดี ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญสำหรับผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมงานก็เป็นบุคคลสำคัญสำหรับผู้บริหารเช่นกัน ผู้บริหารจะเป็นที่รักใคร่และนับถือของผู้ร่วมงาน

1.2 พฤติกรรมด้านมุ่งงาน

ได้คะแนน 18 - 37 คะแนน หมายความว่ามีความมุ่งงานอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือความสัมพันธ์ของผู้บริหารห้องสมุดกับผู้ร่วมงานในด้านการงาน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมาย วิธีกาเนินการ การติดต่อสื่อสาร ยังไม่ดี สมควรได้รับการปรับปรุงเป็นอย่างยิ่ง

ได้คะแนน 38 - 56 คะแนน หมายความว่ามีความผิดปกติกรรมด้านมุ่งงานอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือผู้บริหารห้องสมุดใส่ใจเรื่องงานและความสำเร็จของงานพอสมควร มีการติดต่อกับผู้ร่วมงาน ติดตามผลงาน กล่าวหา กล่าวคิด มีความเข้มแข็งและมีระเบียบแบบแผนพอสมควร ถ้าผู้บริหารได้ปรับปรุงตัวเองในเรื่องการสั่งงาน การติดตามผลงานและการประสานงานให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ผู้บริหารก็จะได้เป็นนักบริหารชั้นยอดคนหนึ่ง

ได้คะแนน 57 - 75 คะแนน หมายความว่ามีความผิดปกติกรรมด้านมุ่งงานอยู่ในระดับสูง กล่าวคือผู้บริหารห้องสมุดเป็นนักบริหารที่ทำงานบริหารเป็น ทำงานได้รับผลสำเร็จอยู่เสมอ เป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัยและตรงต่อเวลาเสมอ เป็นผู้บริหารที่มีความคิดริเริ่มกล้าได้กล้าเสีย ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ร่วมงานมาโดยตลอด และไม่ขาดที่จะวิจารณ์ผลงานที่ควรปรับปรุง

เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริหารด้านมุ่งกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งงาน

ถ้าคะแนนพฤติกรรมด้านมุ่งกิจสัมพันธ์ต่ำกว่าคะแนนพฤติกรรมด้านมุ่งงาน แสดงว่าผู้บริหารห้องสมุดเป็นผู้ที่เอางานมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงจิตใจและสัมพันธภาพของผู้ร่วมงานหรือยังนึกถึงน้อยเกินไป ควรแก้ไขปรับปรุงด้านสัมพันธภาพให้มากกว่าเดิม

ถ้าคะแนนพฤติกรรมด้านมุ่งกิจสัมพันธ์สูงกว่าคะแนนพฤติกรรมด้านมุ่งงาน แสดงว่าผู้บริหารห้องสมุดควรปรับปรุงการทำงานหรือพยายามประสานงานและติดตามผลงานให้มากขึ้น เพราะผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ดีแต่งานล่าช้ากว่าปกติ

ถ้าคะแนนพฤติกรรมทั้งสองด้านเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน แสดงว่าผู้บริหารห้องสมุดทำงานโดยยึดทั้งงานและทั้งคนไปพร้อม ๆ กัน ถือเอาความสัมพันธ์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าคะแนนพฤติกรรมทั้งสองด้านอยู่ในระดับต่ำแสดงว่าผู้บริหารควรปรับปรุงตนเอง ถ้าคะแนนพฤติกรรมทั้งสองด้านอยู่ในระดับปานกลางแสดงว่าผู้บริหารเป็นนักบริหารที่ใช้ได้คนหนึ่ง ถ้าได้มีการปรับปรุงตนเองให้มากกว่านี้ ก็จะได้เป็นผู้บริหารชั้นยอด และถ้าคะแนนพฤติกรรมทั้งสองด้านอยู่ในระดับสูง แสดงว่าผู้บริหารเป็นนักบริหารที่ดีเยี่ยม เป็นที่ต้องการของผู้ร่วมงาน

2. เกณฑ์การแบ่งระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนี้ สุรชาติ สังข์รุ่ง (2520: 54) ได้แบ่งระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ได้คะแนนต่ำกว่า 141 คะแนน หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ

ได้คะแนน 142 - 168 คะแนน หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ได้คะแนน 169 - 225 คะแนน หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง

สำหรับการวิจัยฉบับนี้ ได้แบ่งระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์เป็น 3 ระดับเช่นกันคือ ได้คะแนนต่ำกว่า 140 คะแนน, 141 - 168 คะแนน และ 169 - 220 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์การแบ่งระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ สุรชาติ สังข์รุ่ง แบ่งไว้ ก็จะเทียบได้กับคะแนนที่ต่ำกว่า 141 คะแนน, 142 - 168 คะแนน และ 169 - 225 คะแนน ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองการขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ - มหาวิทยาลัย รวมทั้งหมด 29 ฉบับ
2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือรับรองพร้อมแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมด้วยตัวเองสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในส่วนกลาง ส่วนห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในส่วนภูมิภาค จะส่งหนังสือรับรองพร้อมแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม อยู่ในระหว่างวันที่ 10 มกราคม - 30 เมษายน 2529 ได้แบบสอบถามทั้งสองชุดคืนมารวม 260 ชุด (จากจำนวนที่ส่งไป 329 ชุด) คิดเป็นร้อยละ 79.03
3. ตรวจสอบคัดลอกและเก็บแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืนมา จำแนกตามประเภทผู้ตอบ

ผู้ตอบ	จำนวนที่แจก	จำนวนที่ได้รับคืน	ไม่สมบูรณ์	ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	
				จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารห้องสมุด	29	23	-	23	79.31
บรรณารักษ์	300	256	19	237	79.00
รวม	329	279	19	260	79.03

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ส่งไป 329 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามของผู้บริหารห้องสมุด 29 ชุด และแบบสอบถามของบรรณารักษ์ 300 ชุดนั้น ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามของผู้บริหารห้องสมุดกลับคืนมา 23 ชุด คิดเป็นร้อยละ 79.31 ของแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับแบบสอบถามของบรรณารักษ์กลับคืนมา 256 ชุด ในจำนวนดังกล่าวได้หักแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ออก 19 ชุด คงเหลือแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ 237 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 79.00 ของแบบสอบถามที่ส่งไป หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดรหัสตัวอักษรและตัวเลขประจำแบบสอบถาม โดยกำหนดรหัสอักษร A เป็นแบบสอบถามของผู้บริหารห้องสมุด และรหัสอักษร B เป็นแบบสอบถามของบรรณารักษ์ แล้วนำไปเจาะบัตร และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้บริการคอมพิวเตอร์จากสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สืบรวจลักษณะพื้นฐานของข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์และห้องสมุด โดยการหาค่าร้อยละ
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมด้านมุ่งกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งงานของผู้บริหารห้องสมุด ตามความทึดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมระดับมุ่งมั่นกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งมั่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ โดยใช้อัตราส่วนวิกฤต t (t -distribution)
4. หาค่าสถิติพื้นฐานของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. ทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ที่มีต่อผู้บริหารห้องสมุดที่มีพฤติกรรมมุ่งมั่นกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งมั่น โดยใช้อัตราส่วนวิกฤต t (t -distribution)
6. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมมุ่งมั่นกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งมั่นของผู้บริหารห้องสมุดกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ โดยการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากตารางสำเร็จรูป (Critical Value of the Correlation Coefficient)
7. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมมุ่งมั่นกิจสัมพันธ์และด้านมุ่งมั่นของผู้บริหารห้องสมุดกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ เมื่อควบคุมผลของตัวแปรต่อไปนี้คือ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของบรรณารักษ์ ตลอดจน เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานและสถานภาพของผู้บริหาร สถานภาพห้องสมุด ระบบการบริหารห้องสมุด ระดับการศึกษาสูงสุดที่เปิดสอนในสถาบัน และลักษณะการเรียนการสอนของสถาบัน โดยการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากตารางสำเร็จรูป (Critical Value of the Correlation Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

$$1.1 \text{ ค่าร้อยละของผู้ตอบ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

$$1.2 \text{ ค่าร้อยละของคำตอบ} = \frac{\text{จำนวนของคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบคำตอบทั้งหมด}}$$

1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N} \quad (\text{Guildford 1965: 44})$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์

1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson 1971: 62})$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์

1.5 ค่าความแปรปรวน ใช้สูตร

$$SD^2 = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson 1971: 62})$$

เมื่อ	SD^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตร

$$r = \frac{N\Sigma XY - \Sigma X\Sigma Y}{\sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

(Ferguson 1971: 102)

เมื่อ	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
	$\Sigma X, \Sigma Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน X และคะแนน Y ตามลำดับ
	$\Sigma X^2, \Sigma Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X และคะแนน Y แต่ละตัว ยกกำลังสอง ตามลำดับ
	N	แทน	จำนวนผู้บริหารทองสมุกและบรรณารักษ์

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เทียล (Partial Correlation Coefficient)

ใช้สูตร

$$r_{ij.k} = \frac{r_{ij} - (r_{ik})(r_{jk})}{\sqrt{(1 - r_{ik}^2)(1 - r_{jk}^2)}}$$

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2526: 34-36)

เมื่อ	$r_{ij.k}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เทียลระหว่างตัวแปร i และ j โดยกำจัดตัวแปร k ออกไป
	r_{ij}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร i และ j
	r_{ik}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร i และ k
	r_{jk}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร j และ k

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของสองกลุ่ม โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

(Edwards 1968: 94)

เมื่อ	t	แทน	ค่าทดสอบสถิติ t
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	N_1, N_2	แทน	จำนวนผู้บริหารทองสมุกและบรรณารักษ์ในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2